

jaar 13-14 verslag

Onderwijs in de
gemeenschapsinstellingen

jongere welzijn
JONG LEVEN RICHTING GEVEN

VOORWOORD

ENGAGEMENTSVERKLARING

LEERFICHES

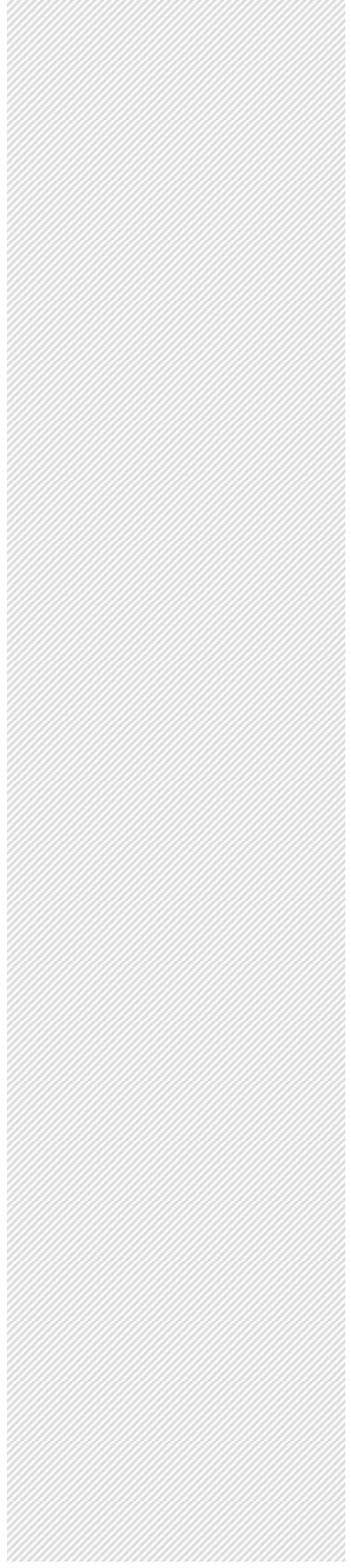
MODULERING

PROEFTUIN VDAB

FOCUS OP... TONGEREN

AANDACHTSPUNTEN

VOORWOORD

Het jaarverslag 2012-2013 eindigt met ons streven voor het schooljaar 2013-2014.

- ↳ We hebben oog voor de samenwerking met de scholen en de CLB's. We zijn gesprekken aangegaan met de verschillende onderwijskoepels en centrumnetten. Daarnaast hebben we rekening gehouden met de resultaten van het tevredenheidsonderzoek dat tijdens het schooljaar 2013-2014 bij de scholen werd georganiseerd.
- ↳ Het traject van de afgelopen jaren zetten we verder waarin we onze leerkrachten meer vertrouwd hebben

gemaakt met de Vlaamse eindtermen en ontwikkelingsdoelen.

- ↳ We hebben aandacht voor de handelingsplannen van onze leerlingen om ze een onderwijsaanbod op maat te kunnen bieden.
- ↳ We geven verder vorm aan het onderwijs in een modulair landschap binnen de differentiatienota.

Hoe we dit streven hebben waargemaakt, is terug te vinden in dit jaarverslag.

We wensen u alvast veel leesplezier!

ENGAGEMENTSVERKLARING

Overleg met onderwijskoepels

In 2012 gingen de inrichters van de scholen en CLB's en Jongerenwelzijn het engagement aan zich samen in te zetten om het onderwijsaanbod voor de jongeren in de gemeenschapsinstellingen te optimaliseren. Dat we jaarlijks een evaluatiemoment houden was één van die engagements. Een kort relaas van de gemaakte afspraken.

Informatiedocument

De plaatsing van een jongere in een gemeenschapsinstelling of gesloten federaal centrum heeft een grote impact op de werking van de school. Scholen die hier niet vaak mee geconfronteerd worden, ondervinden heel wat moeilijkheden in hoe ze verder kunnen investeren in het schools traject van de jongere. Scholen waarmee we vaker samen werken, hebben hier al een routine in gevonden.

- Meestal leren jongeren zich tijdens het verblijf in de gemeenschapsinstelling of gesloten federaal centrum goed te gedragen. Dat is het gevolg van de structuur die er geboden wordt: een strikte opvolging, kleine lesgroepen of individuele begeleiding, duidelijke en strikte leefregels, ... Bij terugkeer op school ervaart de jongere veel vrijheden waarmee hij niet altijd op een gepaste manier kan omgaan.
- Naast feedback over de behaalde leerdoelstellingen vragen scholen ook naar de evolutie van de leer- en werkattitudes. Daarnaast polsen ze naar handvaten om de leerling gedragsmatig beter te kunnen begeleiden om zo het schoolse traject te vrijwaren.

Om hieraan tegemoet te komen gaan we werk maken van een meer doorgedreven informatieoverdracht naar scholen. Hierbij reiken we de school tools aan om de terugkeer van de leerling op school vlot te laten verlopen.

Centra voor leerlingbegeleiding

Veel scholen hebben een vertekend beeld van hoe de jongere zal terugkeren uit de gemeenschapsinstelling of het gesloten federaal centrum. Net daarom is ook de samenwerking met het CLB van belang: zij kunnen dit duiden en de school hierin ondersteunen.

Veel scholen antwoordden in een bevraging (zie jaarverslag 2012-2013) dat ze geen taak zien weggelegd voor het CLB. We stellen dit in vraag. Afspraken over hoe er best wordt samengewerkt tussen de school en het CLB bij de plaatsing van één van hun leerlingen in een gemeenschapsinstelling of gesloten federaal

centrum, kunnen opgenomen worden in hun afsprakennota's of bijzondere bepalingen. De CLB-koepels gaan deze suggestie doen naar hun CLB's en de onderwijskoepels naar hun scholen.

Wanneer de samenwerking tussen scholen en CLB's voor deze jongeren verbeterd is, zullen de gemeenschapsinstellingen - gelijkaardig aan de tevredenheidsbevraging bij de scholen - een bevraging doen naar de tevredenheid over onze samenwerking met de CLB's.

De gemeenschapsinstellingen gaven aan dat bij het organiseren van een rondetafel met betrekking tot het traject van een jongere, het een meerwaarde zou zijn als het CLB aanwezig was als vertegenwoordiging vanuit het onderwijs. Deze mogelijkheid zal tijdens het schooljaar 2014-2015 verder uitgezocht worden.

Cijfers

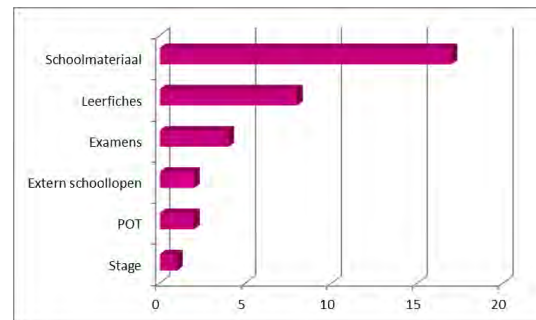
Illustratief schetsen we de samenwerking tussen GI De Zande - campus Beernem met de scholen van de meisjes die in de 2de helft van het schooljaar 2013-2014 de instelling hebben verlaten.

Deze steekproef betrof 66 leerlingen waarvan 52 leerlingen in een school ingeschreven waren, 2 leerlingen nieuw in een school ingeschreven werden en 12 leerlingen schoolloos waren. Deze laatste groep bestond vooral uit niet-begeleide buitenlandse minderjarigen.

Van de 52 leerlingen die een school hadden, waren er 48 nog welkom op deze school. Voor de andere 4 was een tuchtprocedure tot definitieve verwijdering lopende.

Van de 48 leerlingen die nog welkom waren op school, werd voor 28 van hen een samenwerking met school gerealiseerd. Een problematische afwezigheid op school die een te grote hypotheek op het welslagen van het schooljaar had gelegd, was de hoofdreden om geen samenwerking op te starten, gevolgd

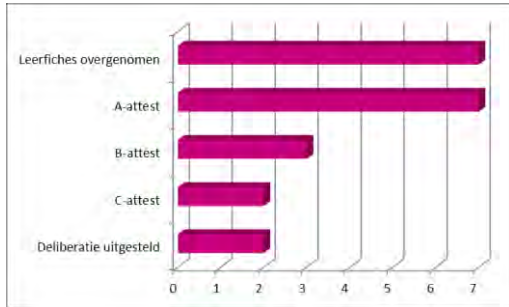
door een te kortstondige plaatsing in de gemeenschapsinstelling.

Grafiek 1. Samenwerking met school

Werd er wel samengewerkt dan werden verschillende – soms meerdere – middelen ingezet: werken in materialen van school, stages, organiseren van examens in de gemeenschapsinstelling, een persoonlijk ontwikkelingstraject door Lejo, het overmaken van de leerfiches aan school en/of extern schoollopen vanuit de instelling. (Zie grafiek 1.)

Bekijken we de resultaten op het einde van het schooljaar – in zoverre ons bekend – dan komen we tot het overzicht in grafiek 2.

Grafiek 2. Resultaat samenwerking met scholen.

Voor 7 leerlingen die een deeltijds traject volgden op school, nam deze school onze bevindingen uit de leerfiches over, 7 leerlingen behaalden een A-attest, 3 een B-attest en werden geclausuleerd voor bepaalde studierichtingen, 2 slaagden niet en kregen een C-attest en voor 2 leerlingen werd de deliberatie op school uitgesteld tot augustus.

CMP

De gemeenschapsinstellingen werken niet enkel samen met de scholen en de CLB's. Voor wat de stad Antwerpen betreft is het Centraal Meldpunt Antwerpen een geprivilegieerde partner. We vroegen Fabienne Fell, coördinator van het expertisenetwerk leerloopbanen, om feedback.

In het kader van onze samenwerking rond de Antwerpse jongeren mbt hun leerloopbaan merken we een versterkte inzet van uw organisatie. De focus op leerloopbanen en op mogelijke trajecten om de onderwijsloopbaan van jongeren te ondersteunen is duidelijk aanwezig.

Onze dienst heeft nood aan concrete en up to date communicatie mbt jongeren die uw instelling (bijna) verlaten. Deze communicatie verloopt via één aanspreekpunt en dat vereenvoudigt de communicatie en afspraken.

De leerlingbegeleider verbindt onderwijs en hulpverleningsnoden, hierdoor kunnen we ons

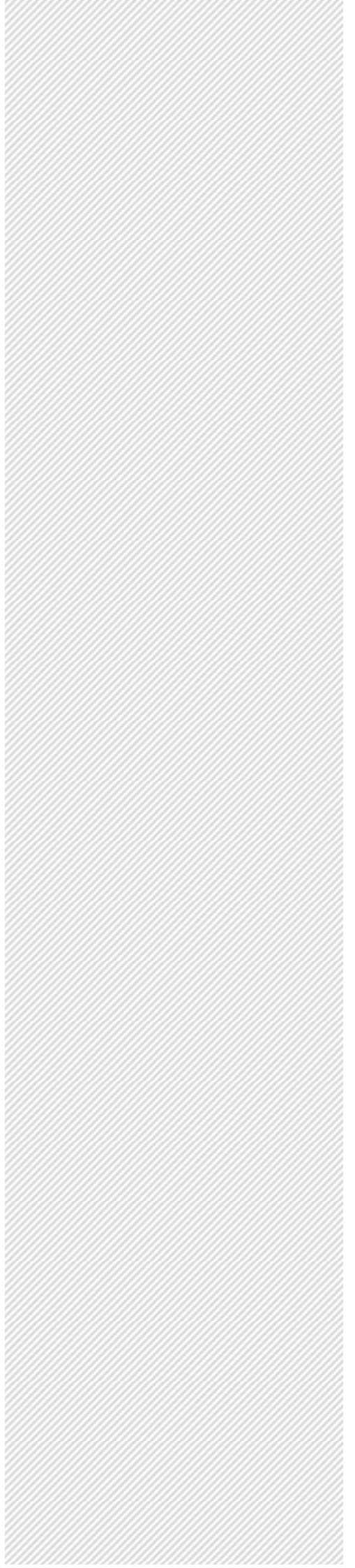
lokaal netwerk aanspreken en afgestemde trajecten opstarten of onderhouden. We merken ook dat er proactief ingezet wordt op de onderwijsloopbaan van de jongeren, dit zorgt voor een versterken van gekwalificeerde uitstroom.

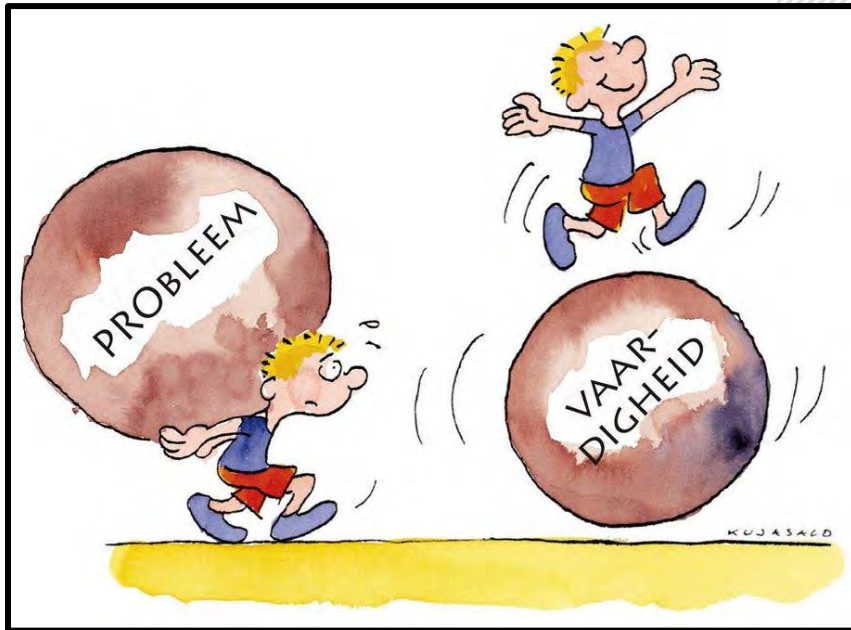

http://www.antwerpen.be/docs/Stad/Bedrijven/Lerende_stad/LS_Staf/aob/Veilig/CMP10jaar.pdf

Ook van scholen krijgen we feedback dat er goede afspraken gemaakt worden met uw instelling. Het faciliteren van informatie uitwisseling (na toestemming van de jongere) via vragenlijsten wordt als een belangrijke meerwaarde ervaren. De school kan zo haar expertise mbt de jongere delen met de instelling en omgekeerd.

LEERFICHES

Thesis 'Leerfiches in De Zande'

Wegwijs raken in de Vlaamse eindtermen is geen sinecure. Er zijn eindtermen en ontwikkelingsdoelen, vakspecifiek en vakoverschrijdend. Iedere onderwijskoepel heeft leerplannen. Leerkrachten vertalen deze in jaarplannen. Er zijn de beroepsprofielen van de SERV. Opleidingen zijn modulair of lineair. Bovendien kunnen de leerlingen uit een GI uit eender welke graad, leerjaar, onderwijsvorm, studierichting, type, opleidingsvorm, ... komen. Tijd om hier een overzicht op te krijgen.

Enkele studenten van de hogeschool Gent ontwikkelden voor het leerdomein Nederlands leerfiches over de graden en onderwijsvormen heen.

Het resultaat van hun werk (figuur 1) is een Excell-bestand waarin de leerkrachten verschillende informatie kan vinden:

- 🔗 Per graad en onderwijsvorm vindt men de eindtermen terug.
- 🔗 Deze zijn geclusterd in thema's, bvb. 'Lezen' of 'Solliciteren'.
- 🔗 Links naar een uitgebreide omschrijving van de eindtermen.
- 🔗 Methodieken om rond iedere specifieke eindterm te werken.
- 🔗 Evaluatiemogelijkheden waarmee getoetst kan worden of een eindterm bereikt werd.

Graad	Onderwijsvorm	Kun bereikt worden aan de Hand	Kun gehaald worden aan de Ouderling	Opmerkingen
1	1	Lezen	Lezen	
1	2	Lezen	Lezen	
1	3	Lezen	Lezen	
1	4	Lezen	Lezen	
1	5	Lezen	Lezen	
1	6	Lezen	Lezen	
1	7	Lezen	Lezen	
1	8	Lezen	Lezen	
1	9	Lezen	Lezen	
1	10	Lezen	Lezen	
1	11	Lezen	Lezen	
1	12	Lezen	Lezen	
1	13	Lezen	Lezen	
1	14	Lezen	Lezen	
1	15	Lezen	Lezen	
1	16	Lezen	Lezen	
1	17	Lezen	Lezen	
1	18	Lezen	Lezen	
1	19	Lezen	Lezen	
1	20	Lezen	Lezen	
1	21	Lezen	Lezen	
1	22	Lezen	Lezen	
1	23	Lezen	Lezen	
1	24	Lezen	Lezen	
1	25	Lezen	Lezen	
1	26	Lezen	Lezen	
1	27	Lezen	Lezen	
1	28	Lezen	Lezen	
1	29	Lezen	Lezen	
1	30	Lezen	Lezen	
1	31	Lezen	Lezen	
1	32	Lezen	Lezen	
1	33	Lezen	Lezen	
1	34	Lezen	Lezen	
1	35	Lezen	Lezen	
1	36	Lezen	Lezen	
1	37	Lezen	Lezen	
1	38	Lezen	Lezen	
1	39	Lezen	Lezen	
1	40	Lezen	Lezen	
1	41	Lezen	Lezen	
1	42	Lezen	Lezen	
1	43	Lezen	Lezen	
1	44	Lezen	Lezen	
1	45	Lezen	Lezen	
1	46	Lezen	Lezen	
1	47	Lezen	Lezen	
1	48	Lezen	Lezen	
1	49	Lezen	Lezen	
1	50	Lezen	Lezen	
1	51	Lezen	Lezen	
1	52	Lezen	Lezen	
1	53	Lezen	Lezen	
1	54	Lezen	Lezen	
1	55	Lezen	Lezen	
1	56	Lezen	Lezen	
1	57	Lezen	Lezen	
1	58	Lezen	Lezen	
1	59	Lezen	Lezen	
1	60	Lezen	Lezen	
1	61	Lezen	Lezen	
1	62	Lezen	Lezen	
1	63	Lezen	Lezen	
1	64	Lezen	Lezen	
1	65	Lezen	Lezen	
1	66	Lezen	Lezen	
1	67	Lezen	Lezen	
1	68	Lezen	Lezen	
1	69	Lezen	Lezen	
1	70	Lezen	Lezen	
1	71	Lezen	Lezen	
1	72	Lezen	Lezen	
1	73	Lezen	Lezen	
1	74	Lezen	Lezen	
1	75	Lezen	Lezen	
1	76	Lezen	Lezen	
1	77	Lezen	Lezen	
1	78	Lezen	Lezen	
1	79	Lezen	Lezen	
1	80	Lezen	Lezen	
1	81	Lezen	Lezen	
1	82	Lezen	Lezen	
1	83	Lezen	Lezen	
1	84	Lezen	Lezen	
1	85	Lezen	Lezen	
1	86	Lezen	Lezen	
1	87	Lezen	Lezen	
1	88	Lezen	Lezen	
1	89	Lezen	Lezen	
1	90	Lezen	Lezen	
1	91	Lezen	Lezen	
1	92	Lezen	Lezen	
1	93	Lezen	Lezen	
1	94	Lezen	Lezen	
1	95	Lezen	Lezen	
1	96	Lezen	Lezen	
1	97	Lezen	Lezen	
1	98	Lezen	Lezen	
1	99	Lezen	Lezen	
1	100	Lezen	Lezen	

Figuur 1. Gebruiksaanwijzing leerfiches

De Grubbe

Een aanbod voor anderstaligen binnen De Grubbe.

Veertig jongeren onder één dak. Lesgeven aan zo'n heterogene groep is niet evident. De ene is nog maar net 14 jaar, terwijl een andere al 18 is. Sommige volgen het buitengewoon onderwijs, anderen praten geen Nederlands. En zo meer... Verschillende lesgroepen zijn noodzakelijk!

Een aangepast lesaanbod voor jongeren die de Nederlandse taal niet machtig zijn, stelden we onszelf als uitdaging. Zowel voor de jongeren die al notie hebben van het Nederlands, als voor hen die niet kunnen lezen of schrijven in hun eigen moedertaal.

Een werkgroep werd opgericht om op zoek te gaan naar bestaande kaders om het eigen aanbod en aanpak voor deze klasgroep te optimaliseren. Drie vragen stonden hierbij centraal:

- ☞ Welke woordenschat leren we de jongeren?
- ☞ Hoe leren we dit op een motiverende manier aan?
- ☞ Hoe gaan we om met een zeer heterogene groep?

Het leerplan 'Nederlands tweede taal' (NT2) van het provinciaal onderwijs bleek in De Grubbe al snel een leidraad die nauw aansloot bij het reeds bestaande eigen aanbod. Omdat dit onderwijs aan anderstaligen idealiter een 'communicatief vaardigheidsonderwijs' is, koos men ervoor vaardigheden voorrang te geven op kennis.

In het leerplan maakt men gebruik van clusters rond verschillende thema's: 'vrije tijd', 'vervoer'... Deze zijn een middel om de woordenschat van de leerlingen te vergroten. Binnen ieder thema worden functionele en motivationele taken opgesteld. Het invullen van een blanco identiteitskaart is hier een voorbeeld van binnen het thema 'kennismaking'.

De inspiratie voor de didactische aanpak van deze doelgroep komt dan weer uit de studiedag 'verborgen taaldoelen' (Samen tot aan de meet, de parabel van Babel. Algemeen onderwijsbeleid Antwerpen. 24 september 2013). Een nieuwe taal wordt op verschillende manier ingeoeffend: zowel individueel als collectief.

De didactische aanpak is daarom tweeledig.

- ☞ Enerzijds werken de jongeren individueel, op hun eigen tempo en niveau aan de opdrachten. En omdat niet alle jongeren even snel leren is herhaling hier een belangrijk principe.
- ☞ Anderzijds werken ze samen in groep zodat de jongeren ook van elkaar leren en de verder gevorderde jongeren de anderen ook taal bijbrengen. Zo is er ruimte voor communicatie vergrotende vaardigheden. In het voorbeeld van de identiteitskaart moeten de leerlingen de geleerde woordenschat gebruiken in vragen als ze dit bijvoorbeeld voor iemand anders moeten doen. Hier verwachten we natuurlijk wel enige spreekdurf van de jongeren. Wat niet evident is als je een nieuwe taal aanleert!

De leerkracht is uiteraard zeer belangrijk in het onderwijsleerproces. Hij creëert een sterk en krachtig taalforum en dient zelf als voorbeeld. Hij gelooft in ieders capaciteiten en investeert in succeservaringen!

Een aanbod voor hen die extra aandacht nodig hebben.

Een andere doelgroep binnen onze leerlingenpopulatie die bijzondere aandacht verdient, zijn zij die eerder beperkte cognitieve vaardigheden hebben of zij die omwille van gedrags- en emotionele problemen in het buitengewoon onderwijs school liepen. Ook deze leerlingen laten we niet uit de boot vallen!

Het aanbod dat we voor hen voorzien, is opgebouwd rond thema's zoals wonen, werken, vrije tijd en seksualiteit. Een aanbod dat niet enkel gelijkaardig is met dat van de andere leerlingen in De Grubbe, maar dat ook strookt met het ontwerpvoorstel voor ontwikkelingsdoelen voor de opleidingsvormen 1 en 2 van het buitengewoon onderwijs.

Binnen dit aanbod bieden we de leerlingen de extra ruimte die nodig is om succeservaringen op te doen, met als voornaamste doel "de autonomie van de leerlingen te vergroten".

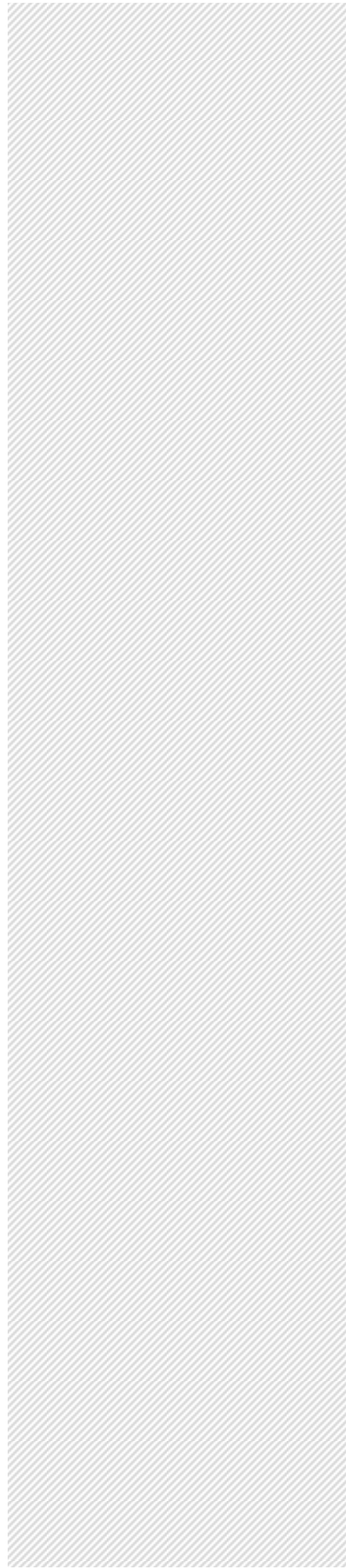
Deze algemene doelstelling van het vergroten van de autonomie wordt binnen de thema's geoperationaliseerd in de probleemoplossende

vaardigheid van “het maken en evalueren van keuzes”.

Meer dan bij andere jongeren wordt er van de leerkracht verwacht een continue ondersteuning te bieden. Observaties van de leerkracht betreffende de schoolse

vaardigheden of gedragingen van de leerling worden samen met zijn werkpunten die we van zijn school vernemen, geïntegreerd in het onderwijshandelsplan. Zo vormt dit de basis van het onderwijs dat we op maat van elk van deze leerlingen aanbieden.

MODULERING

Gedifferentieerd aanbod – De Zande

In De Zande werd nagedacht rond de impact van de modulering op onderwijs, waarbij een pedagogisch therapeutisch aanbod deel gaat uitmaken van het dagprogramma van de jongeren.

Om, zoals de missie van de gemeenschapsinstellingen bepaalt een kwaliteitsvolle en pedagogische hulpverlening aan te bieden, is aandacht voor de vaardigheden van de jongeren binnen al zijn levensdomeinen essentieel. Eén van deze levensdomeinen is onderwijs, vorming of tewerkstelling. Het onderwijsaanbod binnen de gemeenschapsinstellingen maakt daarom deel uit van het traject van de jongeren.

Jongeren, die omwille van hun verblijf in een gemeenschapsinstelling verhinderd zijn de lessen op hun school bij te wonen, moeten aan

de leerplicht blijven voldoen en hun recht op onderwijs blijft gegarandeerd.

Vertrekkend vanuit de gehele hulpbehoefte van de jongere en gestuurd door het multidisciplinair trajectoverleg draagt iedereen bij aan een dagprogramma op maat. Voor het onderwijs impliceert dit dat er binnen voorziene onderwijstijd – minimum 15 uur - basaal aanbod gegarandeerd wordt. De overige 12 lestijden voorzien we een specifiek aanbod, waarin we inspelen op de onderwijsnoden van de deelgroep die nog aan onderwijs is toevertrouwd. Hier spelen we vooral in op het specifieke leerplan van de individuele jongeren.

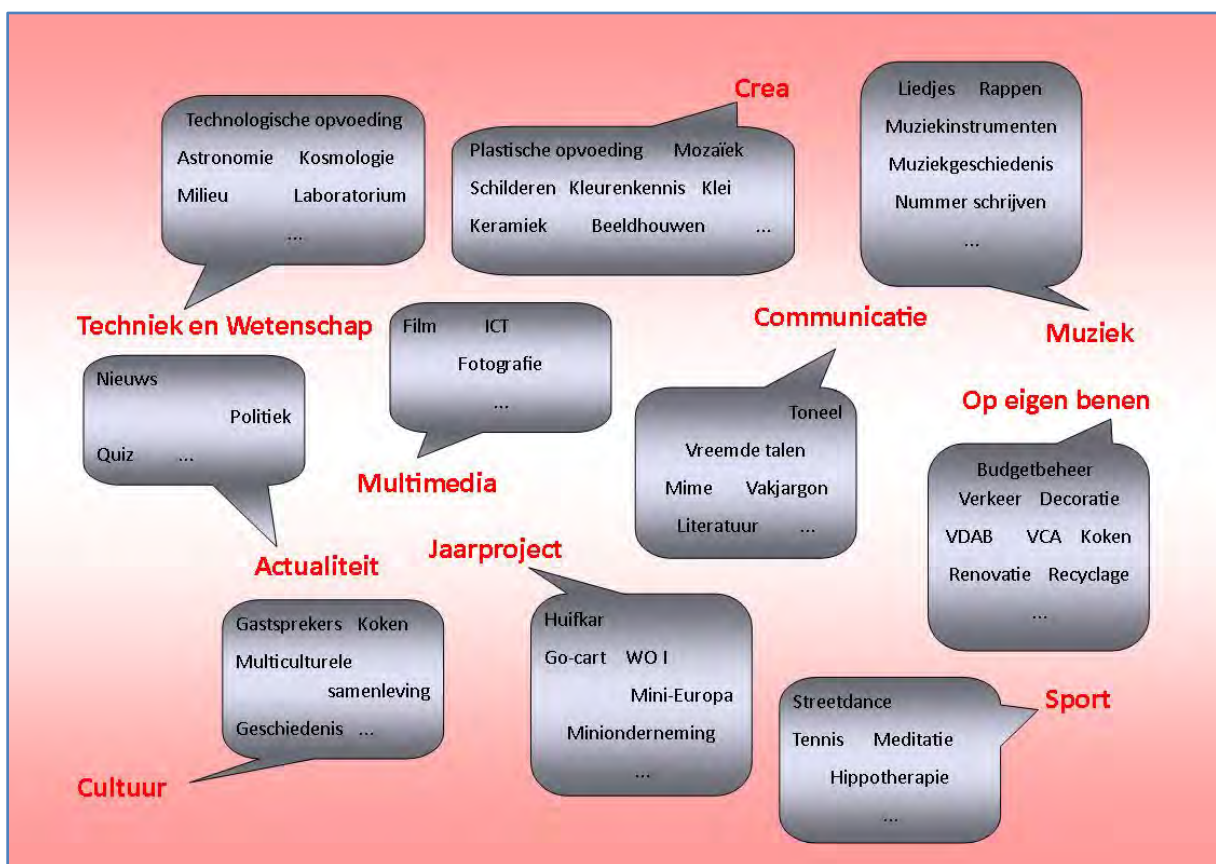
Binnen een lesrooster van 27 lestijden wordt er gesproken van een basaal en een gedifferentieerd aanbod.

Het basaal aanbod binnen het onderwijs zijn lestijden die gevrijwaard worden van specifieke pedagogisch therapeutische programma's en waar de basisvakken binnen het onderwijs in de gemeenschapsinstellingen worden verstrekt.

Het gedifferentieerd aanbod wordt georganiseerd op dezelfde tijdstippen als er ook een aanbod vanuit pedagogisch-therapeutische hoek wordt geboden. Dit ligt dan in de lijn van ervaringsgericht, contextgericht of herstelgericht werken, Life

Space Crisis Intervention (LSCI), agressieregulatie of delictgericht werken.

Vanuit onderwijshoek wordt tijdens dit gedifferentieerd aanbod een programma ontwikkeld op maat van de leerlingen. Figuur 2 geeft een niet-exhaustief overzicht hiervan. De kenmerken van dit gedifferentieerd aanbod zijn echter altijd dezelfde: het wordt op maat van de leerlingen ontwikkeld, het aanbod is individueel of in kleine deelgroepjes, de participatie van iedere leerling wordt gevraagd én het is een aanvulling op het basale aanbod aan die leerling.

Figuur 2. Overzicht van de mogelijkheden binnen het gedifferentieerd aanbod.

Onderwijs in de begeleidingsleefgroepen – De Kempen

De differentiatie-oefening en het vorm geven van de modules in de gemeenschapsinstelling richt zich overwegend op het pedagogisch proces. Deze hervormingen nopen tot een zoektocht naar een nieuwe aansluiting met het didactisch proces. Hieronder de keuzes die in

De Kempen zijn gemaakt wat betreft de module begeleiding.

Een onderwijstraject beoogt de competenties van de leerlingen te vergroten, vertrekkende van het inoefenen in een 'beveiligde' omgeving

tot het adequaat toepassen in de dagdagelijkse realiteit. Daarom is een beginnend traject sturend en naar binnen gericht en bouwt het gradueel op naar responsabilisering van de leerling met betrekking tot zijn vorming en – eventueel – het herstel van de band met school, vormingscentrum, arbeidsplaats, ... In De Kempen organiseert men het onderwijs aan de hand van starters- en ervaringsklassen.

Startersklas

Jongeren die starten aan de module en dus onderwijs gaan volgen, komen terecht in de startersklas. Deze jongeren zitten in de eerste fase van hun verblijf.

De algemene onderwijsdoelstelling binnen de startersklas is het opzetten van een individueel onderwijstraject dat uitdagend is, focust op de competenties van de leerling, aansluit bij zijn interesses en dat de leerkracht handvaten geeft zijn onderwijsstijl aan te passen aan de leerstijl van de leerling. Hiervoor zijn het motiveren van de leerling en het peilen naar zijn leerstijl, zijn sterkte en zwakke punten op cognitief, motorisch en sociaal niveau en zijn interesses van essentieel belang.

De pedagogische doelstelling binnen deze klas is een duidelijk kader schetsen waartoe de leerling zich moet verhouden: de regels en afspraken eigen aan de module, het schoolreglement, het accepteren van gezag, en bereid zijn mee te werken.

Ervaringsklas

Een leerling die de regels binnen de startersklas weet te respecteren en die zich inzet voor zijn onderwijstraject komt terecht in de ervaringsklas.

De algemene onderwijsdoelstellingen zijn op maat van de leerling en ieder volgt zijn eigen traject: hun schoolloopbaan verderzetten, een begeleiding inzake studie- of beroepskeuze, een aanbod richting beschut wonen en werken, een school- of arbeidstoeleiding, een uitstroom uit het onderwijs of het aanleren van de Nederlandse taal.

De sturende pedagogische vaardigheden verdwijnen in de ervaringsklas meer en meer naar de achtergrond en vereisen meer zelfdiscipline en verantwoordelijkheidszin van de leerling. Positieve bekrachtiging en positieve betrokkenheid in het didactisch handelen van de leerkracht blijven belangrijk. De leerling wordt meer en meer geappelleerd op zijn probleemoplossende vaardigheden.

De ervaringsklas biedt verder de mogelijkheid projectwerking in te lassen binnen het onderwijsproces. Deze projecten zijn een ideale werkvorm om expertise vanuit verschillende disciplines samen in te zetten om een veelheid aan werkpunten na te streven. Het onderwijs is de verbindende en versterkende factor hierin, waardoor projecten op een geïntegreerde en doelmatig gerichte manier worden ingezet in het dagprogramma van de jongere.

Werkpunten op maat, gekoppeld aan de individuele en generieke doelstellingen en criteria per fase bereik je nooit alleen. Overleg met alle disciplines - individuele begeleider, maatschappelijk werker, psycholoog, individuele leerkracht, leerlingbegeleider, ... - is zeer belangrijk; gezamenlijke acties om deze werkpunten te bereiken waarbij iedere discipline zijn kennis en kunde inbrengt, des te meer! Deze regie krijgt vorm binnen het handelingsplan.

PROEFTUIN VDAB

17 going on 18

Om een oplossing te zoeken voor leerlingen die ondertussen al 17 jaar zijn en die omwille van allerlei omstandigheden ver achter zitten in hun schoolloopbaan, zijn we op zoek gegaan naar alternatieven. Hoe kunnen we deze jongeren een gepast traject aanbieden, wetende dat ze niet meer gemotiveerd zijn voor trajecten binnen het onderwijs of dat deze niet op korte tijd leiden naar een kwalificatie en dat ze nog te jong zijn voor trajecten binnen

het volwassenonderwijs. Met dit vraagstuk hebben we aangeklopt bij de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling (VDAB).

Leerlingen zoals deze stromen op korte termijn uit het onderwijs zonder kwalificatie. Ze komen op de arbeidsmarkt terecht; een bikkelharde strijd waar ze weinig troeven kunnen uitspelen.

Opzet

Hoe bereiden we deze jongeren het best voor?
Hoe begeleiden we hen naar de arbeidsmarkt, naar de VDAB?

In eerste instantie door middel van informatieverstrekking. Infosessies, kennismakingsdagen, informatie over

opleidings- en beroepsmogelijkheden en de kansen op de arbeidsmarkt. Leerlingen moeten een realistisch beeld hebben van hun kansen op de arbeidsmarkt. Welke vacatures en knelpuntberoepen zijn er in hun regio? Hoe vinden ze een job? En wie kan hen hierbij helpen?

We merken dat jongeren vaak onbeholpen zijn als het gaat over 'officiële' instanties binnen de maatschappij. Soms ontbreekt hen de sociale vaardigheden om hun situatie correct te schetsen en de juiste vragen te stellen. Bij de minste bemerkingen krijgen ze het gevoel dat

men hen niet wil helpen. De focus op alles wat drempelverlagend kan zijn, is van groot belang. Hoe kunnen we ervoor zorgen dat een jongere, van zodra hij de gemeenschapsinstelling verlaat, de stap naar de VDAB zet?

Het aanmaken van 'mijn loopbaan', het voorbereiden van de leerling op toegangsvereisten van beroepsopleidingen, bezoeken brengen aan de werkwinkel en/of de opleidingscentra van de VDAB.

Proefproject

Tijdens het schooljaar 2014-2015 starten we met een proefproject waarbij een 6-tal jongeren de kans krijgen om rond de leeftijd van 17,5 jaar te starten met een beroepsopleiding van VDAB. Deze jongeren zullen worden opgenomen in een competentiecentra na een screening door de gemeenschapsinstellingen en een screening door VDAB.

De keuze van het competentiecentra zal gebeuren in functie van de beschikbare plaatsen binnen het centrum, het opleidingsaanbod en het profiel van de jongere en de bereikbaarheid. Om maximale kansen te kunnen garanderen, zullen de jongeren uitsluitend opleidingen volgen die leiden naar een knelpuntberoep.

Na een kennismaking met de profielen van de jongeren tijdens een screening van ongeveer een week door VDAB op de opleidingsvloer, stromen de geselecteerde jongeren vervolgens door naar de beroepsopleidingen om zo nadien het proefproject te kunnen evalueren.

FOCUS OP... TONGEREN

Historiek

Het gesloten federaal centrum is gehuisvest in de oudste gevangenis van België. Van 1844 tot 2006 was ze ook als dusdanig operationeel. In 2006 werd de inrichting ontruimd en deed ze verder dienst als museum; dit tot 2008. In november 2009 werd ze opnieuw in gebruik genomen in de huidige vorm.

Als gesloten federaal centrum staat ze in voor de huisvesting van delictplegers: jonge mannen die door de jeugdrechter werden uithanden gegeven en volgens het gewone strafrecht worden berecht, minderjarige

jongeren voor wie de jeugdrechter geen plaats vindt in een gesloten gemeenschapsinstelling voor bijzondere jeugdbijstand of jonge volwassen gedetineerden die voor de eerste keer een vrijheidsberoving ondergaan.

Voor de uithanden gegevenen en de minderjarige geplaatsten geldt een minimumleeftijd van 16 jaar. De jonge volwassen gedetineerden zijn minstens 18 jaar oud.

Strategisch Plan hulp- en dienstverlening aan gedetineerden

Het decreet hulp- en dienstverlening aan gedetineerden waarborgt dat mensen in

detentie hun individuele rechten inzake hulp- en dienstverlening kunnen doen gelden. Hun

detentie doet immers geen afbreuk aan deze rechten. En aangezien zij de instanties die dit aanbod verstrekken, niet kunnen bereiken vanuit de inrichting omwille van de vrijheidsberoving, heeft de Vlaamse Overheid een strategisch plan ontwikkeld om te waarborgen dat deze instanties zich naar de inrichting kunnen begeven. Cultuur, sport,

gezondheid, onderwijs, tewerkstelling en welzijn zijn persoonsgebonden materies en bijgevolg de bevoegdheid van de Vlaamse overheid.

We focussen hier verder in op het recht op onderwijs.

Leerplicht versus recht op onderwijs

De Vlaamse Overheid heeft - wat onderwijs betreft - in het gesloten federaal centrum een dubbele opdracht:

- ↳ minderjarigen in staat stellen aan de leerplicht te voldoen en
- ↳ minder- en meerderjarigen in staat stellen hun recht op onderwijs te doen gelden.

In het kader van de leerplicht wordt dagelijks huisonderwijs verstrekt. Hiervoor stelt het agentschap jongerenwelzijn 3 leerkrachten tewerk. Er worden algemeen vormende en praktijkgerichte lessen gegeven, alsook sport.

Wat betreft het recht op onderwijs gaat men in zee met externe onderwijsinstanties om met hen te streven naar een samenwerking ten einde hun aanbod intra muros te realiseren.

Onderwijspartners

Het gesloten federaal centrum Tongeren werkt van bij zijn oprichting constructief samen met de examencommissie secundair onderwijs. Er zijn heel wat cliënten die wat graag een diploma of getuigschrift willen behalen en tijdens hun verblijf in het GFC tijd spenderen aan studie om bij de examencommissie proeven af te leggen.

Met het lokale Centrum voor Basiseducatie wordt samengewerkt voor de cursus "Nederlands oprfrissen". Cliënten kunnen zo hun kennis van het Nederlands bijschaven.

De cursus "Engels" door het Centrum voor Volwassenenonderwijs was een eenmalig project.

In het schooljaar 2013-2014 werd een volwaardige beroepsopleiding "Residentieel Elektrisch Installateur" aangeboden in samenwerking met het Vrij Innovatief en Interactief Onderwijs Tongeren (VIIO). Deze cursus wordt later verder toegelicht.

Dank zij de aanwezigheid van een interne leerkrachtenequipe beschikt het gesloten federaal centrum over de mogelijkheid om de jongeren die deze cursussen volgen individueel bij hun studie te begeleiden.

Residentieel elektrisch Installateur

Alvorens de cursus van het VIIO tot residentieel elektrisch installateur van start kon gaan, werd eerst een geschikt lokaal gezocht. Ook werd er nagegaan welke beroepsopleiding konden gerealiseerd worden rekening houdend met de infrastructuur, de normen inzake penitentiaire veiligheid en de interesse van de jongeren.

Een tewerkstelling in de bouwsector bleek de voorkeur te hebben. Na overleg met de school, justitie, de preventieadviseur en de regie der gebouwen bleek dat een opleiding binnen het domein "elektriciteit" een mogelijk te realiseren studierichting was.

Het lokaal werd technisch in orde gemaakt, het VIIO stelde een leerkracht aan, cursisten werden gerekruteerd en lesmateriaal werd aangekocht. De opleiding werd gepromoot, de populatie werd er warm voor gemaakt en kandidaturen werden ingezameld.

Met 7 cursisten werd gestart, het afgesproken maximum. Selectiecriteria waren de (quasi) zekerheid dat de resterende detentietijd voldoende lang was om de cursus volledig te doorlopen, geen manifest veiligheidsrisico vormen en de taal voldoende machtig zijn.

Drie cursisten behaalden hun diploma "Residentieel Elektrisch Installateur". Zij

beschikken over een volwaardig certificaat dat toegang geeft tot de arbeidsmarkt.

De andere vier cursisten hebben de cursus niet voleindigd:

- ↳ 1 cursist nam hiertoe zelf het initiatief,
- ↳ 1 cursist kon toch voor het einde van de cursus in vrijheid gaan,
- ↳ 2 cursisten werden omwille van een veiligheidsrisico uit de inrichting verwijderd.

De laureaten kregen tijdens een feestelijk moment hun diploma uitgereikt. Voor één van hen was het behalen van dit diploma meteen ook de opening naar een voorwaardelijke invrijheidstelling. Hij mocht de inrichting verlaten om een meer gespecialiseerde opleiding "Industrieel Elektrisch Installateur" te volgen.

AANDACHTSPUNTEN

Schooljaar 2013-1014

We zijn dit jaarverslag gestart met ons streven voor het schooljaar 2013-2014.

Onze samenwerking met de scholen hebben we vorm gegeven aan de hand van een evaluatie van de engagementsverklaring, maar natuurlijk ook door het dagdagelijkse werk van de leerkrachten en de leerlingbegeleiders van de instellingen. We koppelen de resultaten die we met ons onderwijs behalen, aan de hand van leerfiches terug aan de scholen.

Onze leerkrachten hebben oog om de doelstellingen die ze nastreven te baseren op de Vlaamse eindtermen en ontwikkelingsdoelen. Waar tekorten worden

ervaren, wordt aan de hand van werkgroepen en met deze eindtermen en ontwikkelingsdoelen in het achterhoofd naar oplossingen gezocht.

Het sturend element van ons onderwijs is het handelingsplan van elke leerling. Dit handelingsplan trachten we af te stemmen met het pedagogisch en therapeutisch aanbod binnen de alomvattende oefening van het modulair aanbod binnen de gemeenschapsinstelling. Hoe in De Zande en in De Kempen met een verschillend antwoord wordt geëxperimenteerd, werd geschetst.

Welk aanbod we trachten te bieden aan 17-jarigen wiens schoolcarrière zo geschaad is dat een gekwalificeerde uitstroom uit het onderwijs niet als realistisch mag worden beschouwd, gaan we verder uitbouwen met de VDAB als partner.

We sloten dit jaarverslag af met de beschrijving van één grote praktijkoefening: hoe men in het gesloten federaal centrum van Tongeren tracht samen te werken met allerlei onderwijs- en vormingsinstanties om hun leerlingen maximale kansen en richting te geven in de maatschappij en hun verdere leven.

Schooljaar 2014-2015

Het schooljaar 2014-2015 zal niet het jaar worden van nieuwe initiatieven. De taak waar we nu voorstaan is er één van borgen en optimaliseren.

- ↳ Borgen van het gebruik van de leerfiches en het optimaliseren van onze communicatie naar scholen.
- ↳ Optimaliseren van ons aanbod voor anderstaligen en leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften.
- ↳ Nauw opvolgen van veranderingen binnen het onderwijs en de samenwerking met het pedagogisch en therapeutisch proces bij de moduleringsoefening.

- ↳ Investeren om het proefproject met de VDAB maximaal kansen te bieden om te slagen.

We gaan aan de slag met eenzelfde registratie over de campussen heen om het schools profiel van de leerlingen in kaart te brengen. Dit is immers de beste indicator om richting te geven aan het gehele onderwijsproces.

Tot slot nemen we de verslagen van de onderwijsinspectie ter harte die we in het begin van het schooljaar 2014-2015 mogen verwachten.

Met dank aan

Bieke Leysen

Lisselotte Lowagie

Sevda Ünlü

Luc Van Craenenbroeck

Eindredactie

Marc Trips

jongere Welzijn
JONG LEVEN RICHTING GEVEN